

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa J. G.

przeciwko Gminie S. i Skarbowi Państwa – Samorządowemu Kolegium
Odwoławczemu w K. oraz Wojewodzie X.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 czerwca 2012 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 7 grudnia 2011 r.,

- 1. odrzuca zażalenie w części dotyczącej odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu,**
- 2. oddala zażalenie w pozostałej części,**
- 3. nie obciąża powódki kosztami postępowania zażaleniowego poniesionymi przez Skarb Państwa.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek powódki o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego Sądu z dnia 2 listopada 2011 r. oraz wniosek o sporządzenie uzasadnienia wymienionego wyroku. Stwierdził, że wyrokiem z dnia 2 listopada 2011 r. została oddalona apelacja powódki od wyroku Sądu pierwszej instancji w sprawie przeciwko Gminie S. oraz Skarbowi Państwa – Wojewodzie X. i Samorządowemu Kolegium Odwoławczemu w K., a w dniu 23 listopada 2011 r. powódka złożyła wniosek o przywrócenie terminu do zażądania uzasadnienia tego wyroku i doręczenia go wraz z uzasadnieniem. Równocześnie złożyła wniosek o sporządzenie uzasadnienia wymienionego wyroku i doręczenie go z uzasadnieniem. We wniosku o przywrócenie terminu przytoczyła, że po ogłoszeniu wyroku, w trakcie rozmów ze swoim pełnomocnikiem, nie wyraziła woli kontynuowania postępowania, w związku z czym pełnomocnik nie złożył w przepisany termin wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku z uzasadnieniem. W dniu 17 listopada 2011 r. złożyła jednak w kancelarii pełnomocnika pismo z wnioskiem o sporządzenie skargi kasacyjnej.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że, zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c., wniosek o przywrócenie terminu przysługuje stronie tylko wtedy, gdy istniała obiektywna przyczyna uchybienia terminowi do dokonania czynności procesowej. Z uzasadnienia wniosku powódki wynika natomiast, że uchybiła określonymu w art. 387 § 3 k.p.c. terminowi do zażądania doręczenia wyroku z dnia 2 listopada 2011 r. z uzasadnieniem, ponieważ początkowo nie zamierzała wnieść skargi kasacyjnej, a następnie zmieniła zdanie i w dniu 17 listopada 2011 r. zwróciła się do swojego pełnomocnika o sporządzenie skargi. We wniosku o przywrócenie terminu powódka nie wskazała też żadnej obiektywnej przyczyny, dla której uchybiła przewidzianemu w art. 169 § 1 k.p.c. tygodniowemu terminowi do złożenia wniosku. Wszystko to skutkuje uznaniem wniosku o przywrócenie terminu za niedopuszczalny z powodu braku ustawowej przyczyny przywrócenia terminu, co – zgodnie z art. 171 k.p.c. – uzasadnia odrzucenie wniosku. W konsekwencji

odrzuconiu ulega także – jako spóźniony – wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 328 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.).

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego powódka wniosła o rozpoznanie również postanowienia odrzucającego wniosek o przywrócenie terminu. Zarzuciła Sądowi naruszenie art. 171 k.p.c. przez przyjęcie, że dotknięte wadą co do treści czynności prawnej oświadczenie o braku woli składania skargi kasacyjnej skutkuje niedopuszczalnością wniosku o przywrócenie terminu, art. 168 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że nie złożyła wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z uzasadnieniem bez swojej winy, art. 231 i 233 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że niezłożenie wniosku w terminie wskazanym w art. 387 § 3 k.p.c. było zgodne z jej wolą, i art. 231 i 233 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie wynikającego z pisma z dnia 17 listopada 2011 r. zamiaru złożenia skargi kasacyjnej, uzasadniającego potraktowanie jej wcześniejszego, domniemanego stanowiska jako wady oświadczenia woli polegającej na błędzie co do treści czynności prawnej uzgodnionej z pełnomocnikiem. W konkluzji załąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zażaleniu powódka zgłosiła dwa wzajemnie sprzeczne wnioski, z jednej bowiem strony sprecyzowała, że zaskarża postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 7 grudnia 2011 r. w całości i wnosi o jego uchylenie w całości, z drugiej natomiast – z powołaniem się na art. 380 w związku z art. 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c. – wniosła o rozpoznanie również postanowienia o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu. Uszło uwagi skarżącej, że art. 380 k.p.c., który – na podstawie art. 398²¹ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. – znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu zażaleniowym, dotyczy postanowień niepodlegających zaskarżeniu w drodze zażalenia. Skoro jednak – niezależnie od wspomnianej sprzeczności – powódka wyraźnie stwierdziła, że zaskarża postanowienie Sądu Apelacyjnego w całości i wnosi o jego uchylenie w całości, należało przyjąć, że zażalenie zostało skierowane przeciwko całemu postanowieniu, w tym postanowieniu o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu. Trzeba w związku z tym przypomnieć, że postanowienie sądu drugiej instancji

o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji oraz o doręczenie tego wyroku z uzasadnieniem nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c., wobec czego nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000, nr 3, poz. 48, uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2002 r., II CZ 109/02, nie publ. i z dnia 4 marca 2005 r., II UZ 72/04, OSNP 2005, nr 20, poz. 325).

Postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c. jest natomiast postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego sądu i doręczenie go wraz z uzasadnieniem. Zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., na takie postanowienie – w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna – służy zażalenie do Sądu Najwyższego. Rozpoznając to zażalenie Sąd Najwyższy – na podstawie art. 380 w związku z art. 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c. – na wniosek strony rozpoznaje również te postanowienia, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2005 r., I PZ 22/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 330).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 373 w związku z art. 370, 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c. odrzucił zażalenie w części dotyczącej odrzucenia wniosku o przywrócenie terminu. Obejmując tę część zaskarżonego postanowienia kontrolą w trybie art. 380 w związku z art. 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c., trzeba stwierdzić, że Sąd Apelacyjny niewadliwie przyjął, iż żaląca nie wskazała żadnej obiektywnej przyczyny, dla której nie złożyła w przepisany terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 2 listopada 2011 r. i doręczenie go wraz z uzasadnieniem. Okoliczności wskazywane w zażaleniu nie mogą być uznane za obiektywne przyczyny uchybienia terminowi, nie wyłączają bowiem winy w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c. zdarzenia o charakterze wewnętrznym, polegające na wadliwej komunikacji strony z jej pełnomocnikiem procesowym. Trzeba dodać,

że stroną w rozumieniu przepisów o przywróceniu terminu do dokonania czynności procesowej jest także jej pełnomocnik (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 52/11, nie publ., z dnia 28 września 2011 r., I CZ 81/11, nie publ. i z dnia 4 listopada 2011 r., I CZ 119/11, nie publ.).

Skoro Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że żaląca nie wskazała żadnej obiektywnej przyczyny, dla której uchybiła terminowi przewidzianemu w art. 387 § 3 k.p.c., postanowienie tego Sądu w części odrzucającej wnioszek o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 2 listopada 2011 r. i doręczenie go z uzasadnieniem trzeba uznać za prawidłowe. Dlatego też Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. w pozostałej części zażalenie oddalił jako pozbawione uzasadnionych podstaw.

Ze względu na trudną sytuację życiową i materialną żalącej Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 w związku z art. 391 § 1, 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c. odstąpił od obciążenia jej kosztami postępowania zażaleniowego poniesionymi przez Skarb Państwa – Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa. Wypada przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego do okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. zalicza się także szczególnie trudną sytuację życiową i materialną strony przegrywającej, która uniemożliwia jej pokrycie kosztów należnych przeciwnikowi.